

Asia: 1689/03.01.01/2019

Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetukseksi lausuntomenettelystä tiedonhallinnan muutosta koskevista asioista

1 § Valtiovarainministeriön lausuntoa edellyttävä tiedonhallinnan muutos

Arvio pykälästä ja sen perusteluista

Asetusluonnoksen mukaan lausunto kohdistuu yhteentoimivuuteen, tietoturvallisuuteen ja tietojen hyödyntämiseen ei hankkeen kustannuksiin. Pitäisimmekin tärkeänä, että lausunnon kytkeytymistä/merkitystä muutoshankkeen rahoitukseen tarkennettaisiin perusteluissa.

Tiedonhallintalaki kohdistuu yhteentoimivuuteen, tietoturvallisuuteen ja tietojen hyödyntämiseen ja siitä saatavaan vaikuttavuuteen. Kuitenkin lausuntomenettelyn käynnistyminen perustuu euromääriin. Miten toimitaan tilanteissa, joissa muutos on pykälässä mainittuja summia pienempi mutta muutos on vaikutuksiltaan laaja ja merkittävä?

Perusteluihin esitetään lisättäväksi maininta Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012) kohtaan, jossa luetellaan esimerkkejä niistä toimialakohtaisista ratkaisuista, jotka luetaan myös julkisen hallinnon ja valtion yhteisiksi tieto- ja viestintäteknisiksi palveluiksi.

Perusteluissa todetaan että tässä asetuksessa säädetään tarkemmin tietojärjestelmien käyttöönoton aiheuttamien muutosten arvioinnissa käytettävästä menettelystä, jolla rajauksella pyritään välttämään päällekkäisen lausuntomenettelyn muodostuminen lainvalmisteluun kuuluvien lausuntomenettelyn kesken. Onko asetuksen/toimeenpanon ohjeistuksen valmistelussa pohdittu keinoja, joilla yhteensovitetään mm. hallinnollisten muutosten valmistelussa/sääntelyssä kirjatuttujen muutosten arviointi/vaikutukset tietoaineistoihin suhteessa niiden vaikutuksiin tietojärjestelmiin? Näkemyksemme mukaan niitä tulisi tarkastella myös yhtenä kokonaisuutena ja tarvittaessa yhteensovittaa.

Miten ymmärrettävänä pidätte tiedonhallinnan muutoksen määrittelyä?

-

Mihin kaipaisitte lisäselvyyttä esimerkiksi ohjeiden muodossa?

Lausuntomenettelyn velvoitetta määritetään yksinomaan kustannusten näkökulmasta, joiden arviointi on erityisesti sidosryhmien/kumppaneiden osalta haasteellista. Ohjeistusta tarvittaisiin näiden kustannusten määrittämiseen – erityisesti mitkä kustannukset huomioidaan (investointi ja ylläpito) ja miltä aikaväliltä.

Samoin perusteluissa tulisi selventää menettelyä tapauksissa joissa virastolla on jo rahoitus tai virasto on nettobudjetoitu.

2 § Lausuntopyyntö ja sen sisältö

Arvio pykälästä ja sen perusteluista

TEM pitää hyvänä että asetuksessa on huomioitu ministeriöiden koordinoiva rooli ennen varsinaista lausuntomenettelyä.

Jotta lausuntopyyntö sisältää riittävät tiedot lausuntoa varten olisi hyvä että lausuntopyynnön yhteydessä toimitettavan alustavan toteutussuunnitelman ja toteuttamisedellytysten arvioinnin sisällöistä annettaisiin ohje tai suositus samaan tapaan kuin muutosvaikutusten arvioinnista annetaan suositus.

Ministeriö pitää yhteentoimivuuden, tiedon hyödyntämisen ja kustannustehokkuuden kannalta tärkeänä että yksittäisen toimijan tieto- ja viestintä teknisen palvelun tai tietovarannon hankinnan, kehittämisen tai muutoksen yhteydessä tulee arvioida myös vaikutukset muiden toimijoiden osalta. Lausunnon pyytäjä voi osaltaan keventää lausuntomenettelyä ja parantaa sen laatua laatimalla lausuntoaineiston yhteistyössä organisaatioiden kanssa, joihin muutos kohdistuu. Näin saadaan myös organisaatioiden oma näkemys muutosvaikutuksista ennakolta arvioivien tietoon.

3 § Lausuntopyynnön ajankohta

Arvio pykälästä ja sen perusteluista

TEM pitää hyvänä että lausuntomenettelyn aikataulu on kytketty kehysuunnittelun ja budjettiprosessin aikatauluun eikä siitä muodostu aikataulullisesti erillistä menettelyä.

Asetusluonnoksessa edellytetään että viraston ja laitoksen on pyydettävä lausunto kaksi kuukautta ennen kuin se toimittaa hallinnonalan kehusehdotukseen tai talousarvioehdotuksensa asianomaiselle ministeriölle. Luonnoksessa jää osin epäselväksi missä aikataulussa valtiovarainministeriö antaa lausuntonsa. Valtiovarainministeriötä tulisikin velvoittaa antamaan lausuntonsa siten että lausuttavana oleva tiedonhallinnan muutos ehditään huomioida ministeriön ehdotuksessa valtio-varainministeriölle (esimerkiksi viimeistään neljä viikkoa lausuntopyynnöstä).

Millaisia edellytyksiä virastollanne on toimittaa tiedot pykälässä esitettyjen kolmen vaihtoehdon mukaisesti? Voitte vastauksessanne tarkastella asiaa sekä aikataulun että toimintatapamuutosten näkökulmasta.

-

Kuinka selkeänä pidätte pykälän momenttia kaksi, jossa kuvataan velvollisuutta pyytää lausuntoa uudelleen, kun lausunnon kohde on olennaisesti muuttunut?

Ilmaisu ”olennaisesti muuttunut” on epäselvä. Perusteluissa tulisi määrittää tarkemmin mitä ”olennainen muutos” tarkoittaa vaikkapa esimerkkien avulla.

4 § Lausuntoa varten pyydettävä lisäselvitys

Arvio pykälästä ja sen perusteluista

-

5 § Selvitys toimenpiteistä

Arvio pykälästä ja sen perusteluista

-

Muutoksen taloudelliset vaikutukset

Miten arvioitte taloudellisten vaikutusten arvioinnin tietosisältöä suhteessa olemassa oleviin viraston tai hallinnonalan hankesuunnittelun toimintamalleihin?

-

Haluatteko esittää muutoksia taloudellisten vaikutusten arvioinnin tietosisältöön?

-

Muuta huomioitavaa

Miten monta lausuntokohdetta tai -pyyntöä arvioitte ajoittuvan TAE 2021 -valmistelun yhteyteen? Mitä ne olisivat?

-

Mitä toiminnallisia muutoksia lausuntomenettelyn pääasiallinen toteutus JTS- ja TAE-prosessien yhteydessä virastossanne aiheuttaa? Esimerkiksi muutokset hanke- ja projektihallinnan ohjeisiin sekä toiminnan ja talouden suunnitteluohjeisiin.

Ministeriön omaa hankehallintamallia tulee päivittää vastaamaan uutta toimintamallia.

Yleiset kommentit asetusluonnoksesta

Lausuntopyynnön kriteereitä ja ohjeistusta on syytä arvioida uudelleen esim. vuoden kuluttua menettelyn käyttöönotosta.

Asetuksen perusteluissa korostuvat nykytilan haasteet. Perusteluissa voisi tuoda esiin myös tietohallintolain mukaisen menettelyn hyvät puolet mm. miten lausunnot ovat edistäneet esim. yhteentoimivuutta tai kustannusten hallintaa.

Asetuksen perusteluissa voisi avata myös miten toimitaan ns. monitoimijahankkeissa esim. mikä taho toimii lausunnonpyytäjänä.

Alitalo Sirpa
TEM

Tommila Päivi
TEM